Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van decreet tot bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van het AVG-decreet VLAIO

Samenvatting
De Verordening (EU) 2023/2411 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 betreffende de bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2017/1001 en (EU) 2019/1753 heeft tot doel een uniform EU-breed beschermingssysteem voor ambachtelijke en industriële producten te creëren.

De procedure voor de registratie van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten omvat verschillende stappen. De registratieprocedure is een procedure in twee fasen: een nationale fase en een Uniefase. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de eerste fase, met name de nationale fase.

Dit decreet stelt dat de Vlaamse Regering de uitvoering van Verordening (EU) 2023/2411 van 18 oktober 2023 implementeert, en geeft aan de Vlaamse Regering de nodige bevoegdheid om met toepassing van deze verordening een beschermingssysteem voor geografische aanduidingen van ambachtelijke en industriële producten binnen het Vlaamse Gewest te initiëren.

Bovendien wordt, in het kader van de verwerking van persoonsgegevens, het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) als verwerkingsverantwoordelijke, wat betreft het toezicht op de ondernemerschapstrajecten, aan het AVG-decreet VLAIO toegevoegd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Economie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

1. Het wetgeving-technisch en taalkundig advies nr. 2026/40 werd verstrekt op 20 februari 2026.

2. De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord verleend op 29 juni 2026.

3. De Vlaamse Regering keurde het voorontwerp van decreet een eerste keer principieel goed op 11 september 2026.

4. De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens heeft advies gegeven op 13 oktober 2026.

Het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC) wordt gevolgd.

In haar advies vraagt de VTC dat de rechtvaardigheidsgrond, vermeld in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), wordt toegevoegd aan het voorontwerp van decreet of de memorie. Die rechtvaardigheidsgrond wordt toegevoegd aan artikel 12, eerste lid van het voorontwerp van decreet.

De VTC vraagt ook om verduidelijking wanneer er persoonsgegevens gepubliceerd worden en onder welke voorwaarden. De gegevens die worden gepubliceerd betreffen vooral procedurestappen. Zo stelt de verordening in artikel 16.2 dat de bevoegde autoriteit haar besluit openbaar maakt en dat zij het productdossier, waarop haar gunstige besluit is gebaseerd, bekendmaakt in elektronische vorm. Die bekendmaking kan ruimer zijn dan het productdossier op zich, maar zal in essentie niet meer bevatten dan de strikt noodzakelijke gegevens (strictu sensu) over de indiener.

De VTC stelt dat de verwerkingsverantwoordelijke opgenomen moet worden in het voorontwerp van decreet. Hieraan wordt tegemoet gekomen via artikel 2, 1°, in het voorontwerp van decreet, samen te lezen met artikel 12, eerste lid van het voorontwerp en de verduidelijking in de memorie van toelichting bij artikel 2.

De VTC herinnert eraan dat er ook moet gezorgd worden voor de juistheid van de gegevens, transparantiemaatregelen en gepaste veiligheidsmaatregelen. In antwoord hierop kan worden vermeld dat voor de aanvraag tot registratie als Beschermde Geografische Aanduiding van ambachtelijke en industriële producten de GIportal van EUIPO (European Union Intellectual Property Office/ Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie) zal worden gebruikt. EUIPO staat in voor het beheer van de EU-merken en modellen. Producenten die een ambachtelijk of industrieel product willen laten registreren voor een beschermde geografische aanduiding moeten die GIportal gebruiken om hun aanvraag in te dienen bij de bevoegde autoriteit. Voor Vlaanderen zou dat VLAIO zijn. De GiPortal is beschermd met tweestapsverificatie. De GIPortal laat toe aan de producenten om de status van hun aanvraag op te volgen.

5. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen heeft advies gegeven op 19 oktober 2026.

Het advies van de SERV wordt gevolgd.

De Vlaamse sociale partners merken op dat belangrijke elementen van het systeem, zoals de organisatie van controles, de rol van certificeringsinstanties, de toepassing van eigen verklaringen en de werking van het productmonitoringsysteem, nog beperkt zijn uitgewerkt. Zij vragen daarom voldoende transparantie en rechtszekerheid over de verdere uitvoering, zodat ondernemingen tijdig duidelijkheid krijgen over hun verplichtingen, de controlemodaliteiten en de mogelijke daaruit voortvloeiende administratieve lasten.

Er liggen nu twee initiatieven op tafel: een protocol over de samenwerking tussen de federale overheid en de gewesten wanneer het dossier slaat op meerdere regio's in binnen of buitenland en een protocol inzake inspectie. Dit laatste protocol zit niet opgenomen in het eerste protocol omdat bij de inspectie/controle rekening wordt gehouden met de concrete aanpak binnen elk gewest. In opvolging van de opmerking werd in de memorie van toelichting onder I, B, Implementatie een punt 4 toegevoegd.

Wat de retroactieve inwerkingtreding van het decreet betreft, stelt de SERV vast dat deze wordt gemotiveerd door de noodzaak om de Vlaamse regelgeving af te stemmen op de toepassingsdatum van Verordening (EU) 2023/2411, met name 1 december 2025. Hoewel deze afstemming vanuit het oogpunt van rechtszekerheid begrijpelijk is, lijkt de memorie van toelichting onvoldoende concreet te onderbouwen waarom de terugwerkende kracht daadwerkelijk onontbeerlijk is. De SERV beveelt daarom aan de motivering aan te vullen met een meer concrete toelichting waaruit blijkt welk rechtszekerheidsprobleem of welke juridische onzekerheid zou ontstaan indien het decreet niet met terugwerkende kracht in werking zou treden. In de memorie van toelichting wordt in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 19 toelichting gegeven over de retroactieve werking.

De bijzondere aandacht van de SERV voor de bescherming van persoonsgegevens wordt gevat door het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de bescherming van persoonsgegevens. De vraag inzake sensibilisering wordt meegenomen, maar de verordening is vooral gericht op intellectuele eigendomsbescherming die moet groeien vanuit de basis en waaraan de overheid een zekere ondersteuning geeft.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten
De Verordening (EU) 2023/2411 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 betreffende de bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2017/1001 en (EU) 2019/1753 heeft tot doel een uniform EU-breed beschermingssysteem voor ambachtelijke en industriële producten te creëren.

De procedure voor de registratie van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten omvat verschillende stappen. De registratieprocedure is een procedure in twee fasen: een nationale fase en een Uniefase. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de eerste fase, met name de nationale fase.

Dit decreet stelt dat de Vlaamse Regering de uitvoering van Verordening (EU) 2023/2411 van 18 oktober 2023 implementeert, en geeft aan de Vlaamse Regering de nodige bevoegdheid om met toepassing van deze verordening een beschermingssysteem voor geografische aanduidingen van ambachtelijke en industriële producten binnen het Vlaamse Gewest te initiëren.

Een belangrijk en specifiek kenmerk van een Europese verordening is de rechtstreekse toepasselijkheid in elke lidstaat. Er is geen internrechtelijke handeling meer vereist voor hun uitwerking in de interne rechtsorde. Dit neemt niet weg dat verordeningen regelmatig moeten worden geconcretiseerd in interne uitvoeringsmaatregelen, opdat ze kunnen worden toegepast in de lid-statelijke context. Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) verplicht uitdrukkelijk het nemen van alle maatregelen van intern recht die nodig zijn ter uitvoering van de juridisch bindende handelingen van de Europese Unie, en dus ook van verordeningen (art. 291, eerste lid). Het gaat echter enkel over de nadere uitvoering en in beginsel niet over

aanvullingen of afwijkingen van hetgeen in de verordening wordt bepaald. Dat betekent echter niet dat die verordeningen alles bevatten wat er over die aangelegenheid in kwestie geregeld moet worden.

Dit voorontwerp van decreet is bedoeld om de uitvoering mogelijk te maken van Verordening 2023/2411 van 18 oktober 2023 binnen het Vlaamse Gewest. Om deze Verordening uit te voeren moeten de lidstaten in de volgende administratieve procedures voorzien:

- een nationale registratieprocedure:

De registratieaanvraag wordt eerst op nationaal niveau ingediend. Het aanvraagdossier bevat een productdossier waaraan het product moet voldoen, een in de verordening vastgesteld formulier (het "enkele document" genoemd) en begeleidende documentatie bij de aanvraag. De bevoegde nationale autoriteit onderzoekt de registratieaanvraag en maakt deze bekend om derden te informeren;

- een bezwaarprocedure:

Derden met een rechtmatig belang die in België gevestigd of woonachtig zijn kunnen tegen de registratieaanvraag bezwaar aantekenen, op een van de gronden opgesomd in de verordening. Indien het bezwaar ontvankelijk wordt geacht, wordt een overlegprocedure georganiseerd tussen de opposant en de aanvrager, om tot een minnelijke schikking te komen. Het resultaat van dat overleg, samen met overeengekomen wijzigingen in de registratieaanvraag, wordt meegedeeld aan de bevoegde nationale autoriteit.

- de publicatie van de beslissing over de nationale fase en de doorzending ervan aan het EUIPO:

Als de aanvraag voldoet aan de vereisten van de verordening, wordt ze door de bevoegde nationale autoriteit doorgestuurd naar het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (European Union Intellectual Property Office – het EUIPO). Als dat niet het geval is, wordt de aanvraag afgewezen. Als de beslissing van de bevoegde autoriteit gunstig is, wordt ze bekendgemaakt, samen met het productdossier waarop ze is gebaseerd.

- een beroepsprocedure:

Elke partij met een rechtmatig belang kan beroep instellen tegen de beslissing genomen door de bevoegde nationale autoriteit, na afloop van de fase op nationaal niveau. Voor de toepassing van de door de federale staat ingestelde procedure wordt voorzien dat dit beroep wordt ingesteld bij de Raad van State.

- een procedure tot wijziging van het productdossier:

De aanvrager op wiens naam een geografische aanduiding is geregistreerd, of een producent die een geografische aanduiding gebruikt, kan een verzoek indienen tot wijziging van het productdossier betreffende deze beschermde geografische aanduiding. De verordening onderscheidt twee categorieën wijzigingen van het productdossier: enerzijds wijzigingen op Unieniveau waarvoor een bezwaarprocedure op Unieniveau is vereist en die onder de bevoegdheid van het EUIPO vallen, en anderzijds, als restcategorie, de zogenaamde "standaardwijzigingen" die worden onderzocht door de bevoegde nationale autoriteiten van de lidstaten waarvan het product afkomstig is. De stappen van de nationale fase (en van de Uniefase) zijn mutatis mutandis van toepassing op aanvragen tot wijziging van het productdossier op het niveau van de Unie.

- een procedure voor de nietigverklaring van een geografische aanduiding:

De registratie van een geografische aanduiding wordt nietig verklaard in geval van schending van een aantal bepalingen betreffende soortnamen, homoniemen of de bescherming van gereputeerde of algemeen bekende merken. Ze kan eveneens nietig worden verklaard wanneer de naleving van het productdossier door het product niet langer kan gewaarborgd worden of wanneer er in ten minste vijf opeenvolgende jaren geen product met de geografische aanduiding in de handel is gebracht, of nog, op eenvoudig verzoek van de houder van de geregistreerde geografische

aanduiding. Ook hier bepaalt de verordening dat de stappen van de nationale fase mutatis mutandis van toepassing zijn op de nietigheidsprocedure: de bevoegde nationale autoriteiten moeten dus het verzoek tot nietigverklaring onderzoeken, een bezwaarprocedure instellen en vervolgens, na afloop van deze procedure, hun beslissing voor verdere afhandeling aan het EUIPO meedelen. De verordening bepaalt uitdrukkelijk dat de bevoegde autoriteit voor de nationale fase van de procedure voor de registratie van geografische aanduidingen ook verantwoordelijk is voor de nationale fase van de procedure betreffende nietigheid van de registratie. Het is dus niet mogelijk om deze nietigheidsprocedure aan de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State toe te vertrouwen.

- Controleprocedures:

De verordening voorziet in twee controles: verificatie dat het product overeenstemt met het productdossier en monitoring van het gebruik van geografische aanduidingen op de markt.

Wat betreft de verificatie van de naleving van het productdossier, bepaalt de verordening dat de autoriteiten gebruik kunnen maken van een systeem, gebaseerd op een eigen verklaring, waarbij de producenten onder hun eigen verantwoordelijkheid verklaren dat het product aan het productdossier voldoet voor en nadat het op de markt is gebracht, en dat alle controles op de naleving van het productdossier werden uitgevoerd. Er is voorgesteld om deze mogelijkheid ook te gebruiken voor de procedures op nationaal niveau. Dit doet echter geen afbreuk aan de bevoegdheid van de controleautoriteiten om vóór of na het op de markt brengen controles uit te voeren op de naleving van het productdossier van producten waarvoor een eigen verklaring is afgegeven.

Wat de monitoring van het gebruik van geografische aanduidingen op de markt betreft, verplicht de verordening de nationale autoriteiten om markttoezicht te waarborgen, ongeacht of de betrokken producten in opslag, in doorvoer of distributie zijn, of te koop worden aangeboden voor groot- of detailhandel, inclusief in de elektronische handel.

- Sancties:

De lidstaten moeten een kader voor sancties vaststellen, dat doeltreffend, evenredig en afschrikkend moet zijn.

<u>Wijziging van het AVG-decreet VLAIO</u>

Het Departement WEWIS staat in voor het toezicht op de ondernemerschapstrajecten, zoals vermeld in artikel 26/4 van het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid. Het omvat een onafhankelijk tweedelijnstoezicht door uitvoerders die niet betrokken zijn bij het erkennen, subsidiëren, vormgeven, begeleiden of organiseren van de ondernemerschapstrajecten. Voor de verwerkingen van persoonsgegevens die volgen uit voormeld toezicht fungeert het Departement WEWIS aldus als de verwerkingsverantwoordelijke. Als partnerorganisatie van VLAIO worden de essentiële elementen van deze verwerkingen van persoonsgegevens door het Departement WEWIS opgenomen in het AVG-decreet VLAIO.

Conform artikel 3 van het AVG-decreet VLAIO verwerken VLAIO en zijn partnerorganisaties in de toepassing van voormeld decreet alleen persoonsgegevens die noodzakelijk zijn om te voldoen aan een wettelijke verplichting in de zin van artikel 6, lid 1, c), van de algemene verordening gegevensbescherming of voor de vervulling van een taak van algemeen belang in de zin van artikel 6, lid 1, e), van voormelde verordening.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor toelichting bij de artikelen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

Hiervoor wordt verwezen naar de nota aan de Vlaamse Regering bij de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet op 11 september 2026.

4. VERDER TRAJECT

Het bijgaande voorontwerp van decreet zal na de tweede principiële goedkeuring voor advies voorgelegd worden aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar tweede principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van het AVG-decreet VLAIO, en de bijhorende memorie van toelichting;
2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management te gelasten over voormeld voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management

Matthias DIEPENDAELE

Bijlagen:
1. het voorontwerp van decreet;
2. de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet;
3. het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens;
4. het advies van de SERV.